

# Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šte. rač. 11.197. Telefon 3112

## Reforma učiteljskega studija v Češkoslovaški

Kakor so nam že razni dnevniki naznačili, se vrše v bratski Češkoslovaški velike reforme na polju šolstva. Prosvetni minister dr. Dérer je izdal tri važne šolske zakone in sicer:

1. Reforma učiteljskega študija.
2. Zakon o urejevanju in vzdrževanju narodnih šol in
3. Zakon, ki upravlja upravo narodnih šol.

Danes hočem v kratkih potezah in v glavnih členih naznačiti, kako bodo tamkaj vzgajali mladino, ki hoče postati učitelj oz. učiteljica.

Učitelji in učiteljice se izobražujejo na državnih pedagoških akademijah.

Pedagoške akademije se ustanove predvsem v krajih, kjer so visoke šole, po potrebi pa tudi v drugih krajih.

Pedagoške akademije pripadajo naravnost ministrstvu prosvete, ki bo izdalo zanje organizacijski statut in študijski in izpraševalni red. Ministrstvo prosvete določa za posamezne pedagoške akademije učni jezik in maksimalno število slušateljev.

V pedagoško akademijo morejo biti sprejeti le slušatelji, ki se izkažejo, da bodo izpolnili do konca koledarskega leta 18. leto starosti, imajo zrelostno izpričevalo iz gimnazije ali realke; predložijo navrstveno izpričevalo, dalje izkaz, da so češkoslovaški državljani in da so telesno in duševno sposobni za učiteljski poklic.

Študij na pedagoški akademiji traja dva semestra in je brezplačen. Vlada more s posebno naredbo podaljšati študijsko dobo celo na štiri semestre.

Za praktične vaje slušateljev se bodo uredili pri pedagoških akademijah vadniški razredi. Za praktične vaje slušateljev se pa lahko uporabljajo tudi druge osnovne šole, ki jih določijo prosvetni minister.

Po absolviranju pedagoške akademije se vrši sklepni izpit pred izpraševalno komisijo pri pedagoški akademiji, ki jo imenuje prosvetni minister. Izpričevalo o tem izpitu, ki mora biti položen z dobrim uspehom, je pogoj za čakajočega učitelja na osnovnih šolah.

Za strokovno izobrazbo učiteljstva za meščanske šole in za imbecilno deco se uredijo po potrebi na pedagoški akademiji posebni oddelki. Tudi za izobrazbo učiteljice domačih ved (ročna dela, gospodinjstvo, kuhanje itd.) in za vzgojiteljice pri otroških vrtcih se more po potrebi ustanoviti pri pedagoški akademiji posebni oddelek. Za nadaljnjo izobrazbo učiteljstva narodnih šol se uredijo pri pedagoški akademiji posebni tečaji.

Pogoj za definitivno namestitve učitelja na osnovni šoli je izpričevalo o položenem usposobljenostnem izpitu za osnovne šole. Ti

izpiti se polagajo po uspešnem, vsaj 20-mesečnem delovanju na javnih osnovnih šolah, ali na zasebnih šolah, ki imajo pravico javnosti. Pogoj za definitivno namestitve učitelja na meščanski šoli je usposobljenostno izpričevalo za te šole. Ta izpit pa more polagati samo oni, ki je položil izpit učne usposobljenosti za osnovne šole in je uspešno deloval vsaj 30 mesecev na javnih osnovnih ali drugih šolah. Predpise za te izpite in o komisijah bo izdalo ministrstvo prosvete v posebnih določbah.

Pri pedagoških akademijah se uredi potrebno število profesorjev, lektorjev, strokovnih učiteljev in asistentov ter honorarnih docentov.

Profesorji pedagoške akademije zastopajo vse glavne študijske stroke. Profesor na pedagoški akademiji more postati samo visokošolsko naobraženi, znanstveno in literarno delavni pedagoški strokovnjak, ki se je izkazal, da mu je narodno šolstvo prav dobro znano. Pri reflektantih se upošteva tudi habilitarnost na visokih šolah. Lektorji so učitelji pomožnih ved. Za vadniške učitelje se pozovejo učitelji narodnih šol, ki se v praksi izvrstno odlikujejo. Asistenti so znanstvene in administrativne pomožne sile profesorjev.

Pedagoško akademijo upravlja direktor. Direktor je profesor pedagoške akademije, ki ga minister prosvete po zaslišanju učiteljskega zbora postavi na to mesto za dobo treh let. Ponovno imenovanje ni izključeno. Direktorju pripada službena doklada, ki se ne šteje v pokojnino in znaša letno 9000 Ké. Podrobnosti o direktorjevih dolžnostih in pravicah bo predvideval organizacijski statut pedagoških akademij.

O službenih in plačilnih razmerah profesorjev in lektorjev veljajo predpisi o državnih profesorjih na srednjih šolah. — Za vadniške učitelje veljajo službeni predpisi, kakor za učitelje osnovnih šol. Pripada jim pa doklada v znesku 3600 Ké letno, po desetletnem delovanju na vadnici pa 6000 Ké, ki se zaračuna v pokojnino.

Od začetka šolskega leta 1933/34. se ukinejo vsi prvi letniki na javnih in zasebnih učiteljskih šolah. Do začetka šolskega leta 1937/38. bodo vse učiteljske šole z vadnicami vred ukinjene. Vendar pa ima prosvetni minister pravico, da podaljša ta termin za posamezne zavode na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji najdalje za tri leta.

Vse dosedanje določbe o učiteljskih šolah se ukinejo z dnem, ko prenehajo delovati te šole.

Zakon o izpremembi učiteljskega študija zadobi veljavo s 1. julijem 1933., vendar se morejo že pred tem terminom izvrševati potrebne predhodne in pripravne določbe.

V. Kus.

## Z malim začnimo

Tov. Horvat Rudolf nas je na tem mestu že večkrat resno opomnil na odprto alkoholno vprašanje ter nas pozval na sodelovanje. Po njegovem zadnjem pozivu sodeč, do sedaj ni imel velikega uspeha.

Prav za prav je to zelo žalostno vprašanje, ki mora resno zanimati vzgojiteljski stan. Ali naš morda prav nič ne briga alkoholno vprašanje, ali nas morda nič ne dirnejo časopisne vesti o vedno pogostejših surovostih in zločinih, povzročenih zaradi alkohola? Tega skoro ne verjamem. — Morda pa moramo drugače vprašati. Ali se zato nočemo posvetiti reševanju alkoholnega vprašanja, ker bi morali z delom priti na nas samih? Kot vzgojitelj se pač ravnamo po tolikokrat že tudi od nas samih obsojenem geslu »Ne glejte nas, temveč poslušajte nas«.

Kaj si naj drugače mislimo, da je vzrok pojavi, da je ravno med učitelstvom tako malo organizirano delo proti alkoholizmu? Ravno mi smo najbolj poklicani za borbo proti temu najhujšemu strupu. Kajti, da je alkohol res najhujši, da je celo hujši od kokaina, opija i. dr. strupov, je prišlo zaradi tega, ker je od vseh oblasti dovoljen in toleriran, ker je njegovo zauživanje oblastveno dovoljeno in tvori dostikrat največji del dohodkov občin. In ravno zaradi tega je borba proti alkoholu tako težavna, tako brezuspešna. Povsod najdeš gluha ušesa, nikjer ne najdeš umevanja.

Pred kratkim sem nekje čital, da nikdar ne bi prišlo do vojne, če bi morali tisti, ki vojno povzročijo, ki jo hočejo, če bi morali torej tisti poedinci tudi sami v strelne järke. Nekaj podobnega velja o alkoholu. Kako ne-

primerno lažja in uspešnejša bi bila borba proti alkoholizmu, če bi tisti, ki odločajo o tem vprašanju, spoznali vse gorje, ki ga povzroča alkohol. Tovariši, tudi za naš stan veljajo te besede! Tudi med nami bi bilo mnogo več aktivnosti v protialkoholni vojni, če bi ne bili pri tem sami prizadeti. Mnogo več iskrenosti bi bilo med nami, mnogo več idealizma in mnogo več moralne vedrine.

Ne smemo tako naprej in zato je že skrajni čas, da se odzovemo tov. Horvatu in mu pomagamo pri njegovem titanskem delu. Seveda — naenkrat kar na široko začeti, to ne bo šlo. Treba je ravno pri tem delu začeti prav z majhnim. V taki borbi ne bomo nampram masi dosegli prav ničesar, treba je zagrabiti poedince. Treba je delati od osebe do osebe, vztrajno, neprenehoma. Tako edino bomo mogli napredovati. Osnuje naj se majhna celica, majhna družba, majhen klub navdušenih borcev kot centrala. Ta naj dela od osebe do osebe pri posameznih v sreskih učiteljskih društvih. Gotovo je v vsakem društvu par uvidevnih tovarišev(ice), ki bi hoteli v svojem okolišju načeti borbo. Tako bo kmalu po vsej naši domovini raztresenih vse polno majhnih aktivnih edinic, ki bodo vrtale in vrtale na indolentnem telesu mase našega stanu. In uspeh gotovo ne bo izostal. Tako — bo rekel — je edino še mogoče začeti. Vse drugo je že bilo poizkušano in zopet vrženo v koš, ker ni bilo uspeha.

Tov. Horvat — če so zato — skličij sestaneke tistih, ki hočejo začeti težko borbo. In če pridejo le trije, štirje na ta sestanek, lahko začnemo. Ostalo bo prišlo samo od sebe.

M. Zor.

## Potujmo!

Bližamo se počitnicam, da se v njih odahnamo od napora in si pridobimo novih sil za nadaljnje naše delo. Marsikdo zajezdi kolo in hajdi po domovini spoznavat narod, šege in narečja, drugi odjadra zopet na sinji naš Jadran, da se naužije sonca in lepote naše Adrije. Zopet tretjega potegnejo k sebi naše planine, kjer si v Zlatorogovem kraljestvu išče oddiha. Pa taborenje in kopanje imata danes tudi iz naših vrst vedno več privržencev. Mnogi pa presede te dneve počitka na številnih tečajih, kjer najdejo zopet novih pobud za delo v šoli in izven nje za narod. Vsi se znova učimo!

Vse skuša izrabiti do poslednjega dneva dobro počitnice, seveda v sedanjih časih z manjšimi ugodnostmi, ko včasih. In vse to je le priprava za novo šolsko leto. Iz pridobljenihkušenj v počitnicah črpamo potem pri pouku za nova ustvarjanja, utiramo nova pota za izboljšanje šolske in narodove vzgoje.

Zlasti mnogo pa si pridobi človek na raznih potovanjih, ko spoznava na mestu razne znamenitosti kraja in posebnosti ljudstva, kar potem prav s pridom uporablja pri pouku, in to v vseh smereh. Pa ne samo, da isto uporablja, tudi svoje obzorje si razširi, ter zna potem preценiti bogastvo svoje domovine, svojega ožjega kraja — svojega ožjega šolskega delokroga.

»Učitelj mora poznati svojo domovino!« — Ta citat se vedno in vedno poudarja. Da, res je vse to in tudi ne zavračamo tega in tudi ni potreba dokazovanja. A drugo je vprašanje — kako, s čim — naj se to doseže.

Tudi na to je navidez lahek odgovor: s kolesom in vsemi prevoznimi sredstvi, predvsem z železnico.

Da — lahko to reči — a vprašanje postavljeno danes: ali imaš denarna sredstva? — je gotovo pri 99% odgovor — negativen.

Pa vendar imamo še možnost, da se i to prebrodi — da se troški znižajo vsaj za vožnjo z državnimi železnicami in parniki. Kako?

Že lansko leto je bilo sproženo vprašanje brezplačnega potovanja učiteljstva in njih družin v počitnicah na skupščini po predlogu sres. učit. društva Novo mesto, toda žal — je isto doletela usoda, kot že predlansko leto.

Čas je, da se zganemo letos in poprimimo se tega vprašanja vsi in zopet na letošnji ban. drž. skupščini ponovno opozorimo na potrebo vsaj ene brezplačne vožnje za učiteljstvo po vsi državi! Če dobe enako vožnjo druge korporacije, kar se posebno dogaja v zadnjem času, potem to lahko pričakujemo tudi učitelji, ki vendar moramo poznati svojo domovino, a jo ne moremo, ker nam ne dopuščajo materialna sredstva.

Tovariši, tovarišice! Dvignite svoj glas, samo na nas samih je, da si pridobimo kot trajno to ugodnost za počitnice. Prav in umestno bi bilo, da o tem predlogu izpogovore tudi drugi tovariši in tovarišice! Mogoče bi se dalo doseči zaenkrat to ugodnost le za lastno in sosednjo banovino, ali vsaj z ¼ popustom za posameznika? Razmišljajte! Marjan Tratar.

## Splošne vesti

— Z nadzorovanjem osnovnih šol so poverjeni od ministrstva prosvete za kranjski srez g. Josip Lapajne, šol. upravitelj v Cerkalah pri Kranju, za srez Crnomelj-Metlika g. Fran Venturini, učitelj pri prosv. odd. banške uprave v Ljubljani, za srez Maribor-desni breg g. Pavel Flere, referent ministrstva prosvete v Beogradu.

— Potujoča kmetijska razstava in šola je dospela v Ljubljano. Dne 1. junija t. l. bo ob 5. uri na glavnem kolodvoru v Ljubljani slovesna otvoritev. Dne 1. in 2. junija ostane razstava v Ljubljani, v katero ima vsakdo dostop. Dne 3. junija bo v Skofjji Loki; 4. junija v Kranju; 5. junija v Trzinu; 6. junija v Lescahu; 7. junija na Jesenicah; 8. junija v Kranjski gori; 9. junija v Bistrici-Boh. jezero; 10. junija na Vrhniki. Učitelstvu pripravimo, da animira občane za poset in pripelje korporativno šolsko deco na razstavo. Nadaljnji vozni red kmetijske potujoče razstave pričemo prihodnjic.

— Gospodinjski tečaj za učiteljice na dr. Krekovi mešč.-gosp. šoli v Zg. Siški pri Ljubljani se prične 3. julija t. l. in traja do 28. julija 1933.

— Ekскурzija jugoslovenskega učiteljstva na Čehoslovaškem. Jugoslovensko-Čehoslovaška liga v Zagrebu je organizirala ekскурzijo jugoslovenskega učiteljstva na Čehoslovaško. Namen ekскурzije je bil spoznavanje šolskih razmer v bratski državi. V dneh od 14. do 29. maja so si ogledali ekscurzisti predvsem šole in tudi razne druge kulturne ustanove. Da so lahko proučili češko in slovaško šolstvo gre v prvi vrsti zahvala tamkajšnjemu učitelstvu, ki je s hvalevredno požrtvovalnostjo v vsakem pogledu ustreglo našim tovarišem in tovarišicam. Jugoslovenski učitelji, ki so obiskali Bratislavo, Zlin, Brno, Pardubice, Prago, Plzenj in Češke Budjevice, so bili povsod nad vse pristrčno sprejeti in so tudi povsod, kjer so se ustavili, temeljito proučili tamkajšnje šolske razmere.

— Zagrebški učiteljski pevski zbor »Ivan Filipović« je priredil pevsko turnejo po južnih krajih naše države. Koncerte je imel zbor v Nišu, Leskovcu, Vrnjačkoj banji, Skoplju, Velesu, Prištini, Kosovki Mitrovici. Povsod, kamor je zbor prišel, je bil najpristrčneje sprejet. Pozdravili so pevski zbor učitelji in občinstvo. Turneja učiteljskega pevskega zbora se je vršila popolnoma po programu in so se učitelji pevci domov gredle poklonili manom velikega kralja Osvoboditelja na Topoli. — Na lepem uspehu, ki so ga s to turnejo dosegli, moramo svojim zagrebškim tovarišem iskreno čestitati.

— Esperantski tečaj v počitnicah. Ker so me nekateri tovariši(ice) naprosili, da bi imel v velikih počitnicah esperantski tečaj v Ljubljani, sem vložil tozadevno prošnjo na kraljevo banko upravo. Prošnja bo skoraj gotovo ugodno rešena, zato vljudno prosim, da se oni, ki se že žele priučiti temu jeziku, prijavijo na naslov: Golobič Peter, šol. uprav. na Primskovem pri Litiji. Tečaj bo trajal en mesec po 4 ure na dan. Na koncu tečaja dobi vsak izpričevalo. Vpisnina 10 Din, učnina 50 Din, plačljivo v začetku tečaja. Prijave sprejemam do 25. junija t. l. Kraj in čas bo

pravočasno objavljen v »Učit. tovarišu«, eventualno tudi v dnevnih časopisih.

Golobič Peter.

— Vodstvo mladinskega pevskega zbora »Trboveljski slavček« smatra za svojo največjo dolžnost, da izreče iskreno zahvalo strok. učitelju tovarišu Dragu Supančiču, ki je posvetil vse svoje moči naši turneji po Čehoslovaški in Dunaju. Pri tem je pokazal vso požrtvovalnost pravega tovariša, ki se ni plašil ne truda ne stroškov, da je s svojimi priznanimi organizacijskimi zmožnostmi pripomogel do tako krasnega vsestranskega uspeha. Deca, kakor tudi spremljevalci in zborovodja ga bodo ohranili v najlepšem spominu in mu ostali trajno hvaležni.

— Poučni izlet učiteljstva iz Bačke. Učiteljstvo iz kuljskega sreza je priredilo poučni izlet v Mrkonjičevu krajino. 50 učiteljev in učiteljic si je ogledalo Banjo Luko in Bihac, kjer so priredili tudi koncert. Bili so povsod pristrčno pozdravljeni. Domov grede so si ogledali tudi Plitvička jezera. Izlet je trajal od 23. do 26. maja.

## OBČNI ZBOR PROFESORSKEGA DRUŠTVA.

Dne 27. maja t. l. so zborovali profesorji organizirani v ljubljanski sekciji »Jugoslovenskega profesorskega združenja«. Na občnem zboru je zastopal prosvetnega ministra in bana načelnik prosvetnega oddelka g. Jos. Mazi, glavno upravo pa prof. g. Stergar iz Zagreba. Navzočih je bilo do 250 članov.

Občni zbor je vodil izvoljeni predsednik prof. dr. K. Pečovnik.

Po uvodnem referatu g. prof. Marinka »o nacionalni vzgoji mladine«, je bila poslana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru I. in pozdravna brzojavka ministru prosvete.

Iz poročil predsednika in tajnika sekcije je razvidno živahno delovanje. Napravljene so bile zlasti mnoge intervencije v Beogradu v prilog članov.

V sekciji je včlanjenih 316 članov, prirastek znaša 185 novih članov.

Med drugim so bili stavljeni razni predlogi in nasveti glede novega srednješolskega zakona. Izneseni so bili tudi predlogi za znižanje, oziroma ukinitve šolnine.

Namesto izpadlih odbornikov gg. dr. Dolarja (podpredsednika), Lapajneja, Vrhovnika in dr. Pečovnika so bili izvoljeni za podpredsednika g. dr. Črmelj; za odbornike pa gg. prof. dr. K. Pečovnik, F. Pesic in dr. F. Novak. Za namestnike v upravni odbor so izvoljeni: gg. prof. Aplene, Jurković, Petkovič in Rupnik. V nadzorni odbor pa: gg. prof. Lovše, dr. Savnik in Mašera; za namestnike pa gg. prof. dr. Turk in Gnezda.

Na občnem zboru je bila sprejeta nastopna

## Resolucija.

1. Srednja šola mora imeti namen vzgajati mladino v jugoslovenskem državnem duhu, t. j. v duhu državnega in narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. To načelo naj se sprejme v novelo k zakonu o srednjih šolah.